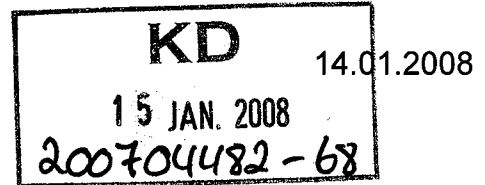

Kunnskapsdepartementet

Høringsuttalelse fra Folkeuniversitetet

”Studieforbund – læring for livet.”

– NOU 2007:11

Folkeuniversitetet ser meget positivt på at det nå foreligger en offentlig utredning som på et bredt og systematisk grunnlag tegner et bilde av studieforbundenes virksomhet og sentrale plass i norsk samfunnsliv. Utredningen beskriver i all hovedsak de virksomhetsområdene som studieforbundene i dag beveger seg i, og skisserer i tillegg en rekke utfordringer studieforbundene står overfor.

”Utvalget mener at studieforbundene står i en særstilling i å bidra til å nå målet om videre utvikling av frivillig sektor i forlengelse av folkeopplysningstradisjonen. Utvalget oppfatter studieforbundene som sentrale i å gjøre frivillig sektor som læringsarena tilgjengelig for alle og med det bidra til demokratisk deltakelse” (NOU 2007:11 s. 62).

Folkeuniversitetet er tilfreds med at utvalget har brukt tid og ressurser på en positiv og åpen dialog med studieforbundene i arbeidet med utredningen. Fra Folkeuniversitetets side er vi fornøyd med at utvalget har lagt stor vekt på studieforbundenes rolle i forhold til frivillig sektor, men vil også gjerne påpeke og presisere at flere studieforbund i tillegg har en betydelig virksomhet rettet mot både offentlig sektor og næringsliv.

Folkeuniversitetet merker seg også at utvalget har kommet fram til et omforent dokument, noe som etter vårt syn styrker konklusjonene og anbefalingene i uttalelsen. Konsensusprinsippet har nok etter Folkeuniversitetets syn resultert i at det i noen grad mangler tydelighet og konkrete forslag på framtidig organisering og struktur for virksomhetene til studieforbundene, og vi vil forsøke å presisere våre synspunkter i dette høringsnotatet.

Vi håper at våre innspill vil bidra til at en ny ”Lov om Livslang læring” vil kunne gi oss både de organisatoriske og økonomiske rammevilkår som skal til for å videreføre vårt arbeid for et variert, tilpassningsdyktig, framtidsrettet og bredtfaavnende alternativ og supplement til det offentlige utdanningssystemet.

Alfredo de la Nuez
generalsekretær

Øyvind Sæther (sign)
styreleder

Sammendrag: (utdypes i etterfølgende sider)

- Folkeuniversitetet slutter seg til de 6 overordnede målene for studieforbundenes virksomhet. Det fokus på enkeltmennesket som står i nåværende voksenopplæringslov så vel som i Folkeuniversitetets formålsparagraf bør komme fram i tilknytning til målene. Videre bør "alternativ" tilføyes i tillegg til "supplement" i hovedmål seks.
- Folkeuniversitetet foreslår at det utarbeides en ny lov : **Lov om livslang læring Alternativt**, eventuelt i påvente av en Lov om Livslang Læring, foreslår FU at det utarbeides en ny særlov for Livslang læring i regi av studieforbund og fjernundervisningsinstitusjoner. Loven bør omhandle så vel formell som ikke-formell læring, og regulere den undervisningen som hører inn under andre særlover.
- Folkeuniversitetet støtter forslaget om at fylkeskommunen overtar ansvar for grunnskoleopplæring for voksne.
- Studieforbund bør ha mulighet for å bli sertifisert (akkreditert) som selvstendig tilbydere av utdanning under opplæringsloven.
- Fagskoleutdanninger bør ha en felles tilskudds- og finansieringsordning.
- Ny lov bør forankre et regionalt forpliktende samarbeid innenfor de ansvarsområdene fylket/regionen har mht læring og kompetanseutvikling. Organisasjoner med partnerskapsavtaler skal vurderes *på lik linje* med offentlige tilbydere.
- Folkeuniversitetet støtter tilskuddsordning A, men mener at hovedfokus fortsatt skal være voksnes læring i et livslangt perspektiv. Dette inkluderer både formell og ikke-formell læring. FU mener at punkt c i denne ordningen også må åpne for tilskudd til innsatsstyrt opplæring på flere områder enn i dag og at det ikke bør tallfestes hvor stor andel av bevilgningen dette skal utgjøre.
- Tilskuddsordningen for desentraliserte studieringer på høgre nivå bør gjeninnføres.
- Nettbaserte tilbud må innarbeides i framtidig støtteordning/forskrift.
- Fri bruk av offentlige undervisningslokaler har fortsatt stor betydning. Fylkeskommunen bør aktivt motvirke forsøk på å omgå §21 i voksenopplæringsloven.
- Folkeuniversitetet støtter utvalgets forslag om Tilskuddsordning 2 og 3. Tilskuddordning 3 forutsetter friske midler. Denne må knyttes direkte til studieforbundene og forvaltes på en ubyråkratisk og forutsigbar måte.
- Folkeuniversitetet ser de foreslåtte godkjenningskriteriene for studieforbund som et aktuelt utgangspunkt for videre konkretisering.

- Folkeuniversitetet er enig i at det innføres prosedyrer for kvalifisering av tilbud.
- Folkeuniversitetet mener at studieforbund bør ha en egen godkjenningsordning for etter- og videreutdanning som ikke faller inn under lov om fagskoleutdanning.

3 SITUASJONSBEKRIVELSE

Situasjonsbeskrivelsen er i hovedsak i overensstemmelse med Folkeuniversitetets syn.

4 INTERNASJONALE RELASJONER

De nordiske støtteordningene har stor betydning for mulighet til nordisk samarbeid. Dette burde vært nærmere omtalt. Folkeuniversitetet mener det er naturlig og viktig at studieforbundenes plass på en læringsarena som strekker seg lengre enn nasjonale grenser synliggjøres og vektlegges i en ny Lov om Livslang læring. En rekke studieforbund bidrar i dag til læringsprosesser på internasjonale arenaer, og vår organisasjons- og læringsmodell har, og vil kunne ha, stor betydning for implementering og støtte til overordnede målstyrte satsingsområder i et globalt perspektiv.

5 STUDIEFORBUNDENES ROLLE FOR DEN ENKELTE, FOR ARBEIDSLIVET OG FOR SAMFUNNET

Folkeuniversitetet vil særlig understreke utvalgets vurdering av studieforbundenes mangfold - kursvirksomheten spenner over et meget bredt felt og flere politikkområder.

Folkeuniversitetet er enig med utvalget i at studieforbundene, som ikke – kommersielle aktører, kan og bør påta seg et samfunnsansvar uten basis i markedsinteresser og at kursvirksomheten i studieforbundene er et bidrag til likeverd og deltakelse i samfunnet. Dette kan skje i form av åpne kurs, ved bedriftsintern opplæring eller oppdrag for det offentlige - eller ved bruk av mer utradisjonelle læringsarenaer.

Folkeuniversitetets formål er blant annet:

- å bidra til et mer meningsfylt liv for den enkelte
- å fremme likestilling i adgang til kunnskap, innsikt og ferdigheter
- å fremme den enkeltes verdiorientering og personlige utvikling, samt styrke grunnlaget for selvstendig innsats og samarbeid med andre i yrke og samfunnsliv
- Studieforbundet Folkeuniversitetet er ubundet i spørsmål som gjelder livssyn og politisk oppfatning, og skal på demokratisk vis fremme likeverd i forhold til kjønn, etnisk bakgrunn og utdanningsnivå

Dette er ambisiøse mål. Som også meldingen påpeker, er det fortsatt store sosiale skjevheter i deltakelse i utdanning, og det er særlig de som ikke har fullført videregående utdanning som er sårbare i arbeidsmarkedet.

Det er trolig flere årsaker til at deltakere med høyere utdanning er overrepresentert også i voksenopplæringen, men vi ser dette delvis som et uttrykk for at studieforbundene kurs for mange er blitt for kostbare og at studieforbundene ikke har ressurser nok til å nå ut til de som av ulike grunner trenger ekstra informasjon og motivasjon. Dette gjelder både voksne med lav førstegangsutdanning og voksne med minoritetsbakgrunn. Dersom studieforbundene potensial som verktøy for å nå egne og samfunnspolitiske mål om å utjevne utdanningskløften skal virkeligjøres, bør dagens politiske og økonomiske rammebetingelser styrkes vesentlig.

Samtidig er de fleste tilbudene i studieforbundene på grunn-/ eller videregående nivå, og det er hvert år tusenvis av voksne som fullfører videregående skole - allmennfag eller yrkesfag - gjennom studieforbundene.

Fornyelse

Utvalget peker på at studieforbundene selv har et klart ansvar for å fornye seg, organisere seg på en effektiv måte, være oppdatert i ny teknologi og å markedsføre seg overfor nye grupper.

Etter Folkeuniversitetets oppfatning ville studieforbundene ikke ha overlevd dersom de ikke hadde fornyet seg. Den lokale tilknytningen gjør oss i stand til å fange opp nye behov fra ulike målgrupper, både med hensyn til fagområder, tilrettelegging og gjennomføringsformer.

Flere studieforbund har utviklet avanserte IKT-verktøy som møter det offentliges krav til rapportering og har også implementert disse i organisasjonen – på egen bekostning.

Det er lagt ned store ressurser for å kunne ta i bruk ny teknologi i undervisningen, uten ekstra offentlig støtte. Tvert om gir dagens regelverk *ikke* støtte til undervisning som foregår som nettstøttet læring. Mange studieforbund har fornyet seg "forbi" Lov om Voksenopplæring.

Integrering og inkludering

Meldingen omtaler betydningen av norskferdigheter og arbeid, noe vi selvfølgelig slutter oss til. Inkludering innebærer etter Folkeuniversitetets syn mer enn "språk og arbeid".

.... " å fremme likeverd i forhold til etnisk bakgrunn "... ble tatt inn i Folkeuniversitetets formålsparagraf i 2004.

Studieforbund og samfunnspolitiske målsettinger

Det er avgjørende for Folkeuniversitetet å ta utgangspunkt i lokale og individuelle behov – det er den enkelte som vet hva hun/han trenger.

Vi oppfatter virksomheten vår som svært kostnadseffektiv. I dag krysssubsidierer vi innenfor egen virksomhet, slik at flest mulig kurs skal ha en overkommelig pris. Den dramatiske nedgangen i statsstøtte de siste årene har ført til at vi nå bruker svært mye av egenkapitalen vår for å kunne gi det breddetilbudet vi føler oss forpliktet til - i henhold til vårt formål.

Studieforbundenes mangfold, den lokale tilknytning, medlemsorganisasjonenes nedslagsfelt og det at kursene er åpne gir oss mulighet for å tiltrekke deltakere på tvers av alder, yrke og utdanningsnivå. I tillegg til at studieforbundene selv må ta initiativ, forutsetter imidlertid dette et bedre samspill med det offentlige, slik det pekes på i kapittel 6.

Folkeuniversitetet er enig i at det kan stilles særlige resultatkrav der studieforbund deltar i offentlige satsinger og programmer (på lik linje med de andre aktørene).

6 STUDIEFORBUNDENES ROLLE I OFFENTLIGE OG ANDRES UTDANNINGSTILBUD

*Folkeuniversitetet mener det bør lages en felles tilskudds- og finansieringsordning for alle fagskoleutdanninger.
Folkeuniversitetet mener tilskuddsordningen for desentraliserte studieringer på høgre nivå bør gjeninnføres.*

Skoleparallele tilbud

Folkeuniversitetet slutter seg til utredningens syn om at de studieforbund som har kompetanse og ressurser på området fortsatt skal kunne spille en rolle som tilbyder av skoleparallele tilbud på alle nivå i et livslangt læringsperspektiv.

Frittstående fjernundervisningsinstitusjoner

Som utvalget peker på har studieforbundene utvidet sin basis fra klasserom til også å omfatte nettundervisning. Det går imidlertid ikke fram at deler av nettundervisningen utvikles og gjennomføres av studieforbundene selv, uavhengig av de frittstående fjernundervisningsinstitusjonene.

Fagskoler

Studieforbund kan etter fagskoleloven få godkjent egne tilbud, og både AOF og Folkeuniversitetet har så langt benyttet denne muligheten.

Alle godkjente fagskoler er kvalitetssikret av NOKUT. Et vesentlig kriterium for godkjenning er at fagskolen fører fram til *en yrkesrettet utdanning det er behov for i samfunnet*. Folkeuniversitetet ser det derfor som svært urimelig at voksne som er studenter ved studieforbundene fagskoler skal bekoste hele utdannelsen selv, fordi det kun er de offentlige tekniske fagskolene som får statstilskudd.

Et eksempel er at fagskoleutdanning innen Helse- og sosialfag fortsatt skal betales av den enkelte student, dersom tilbudet om fagskoleutdanning kommer fra et studieforbund. I tillegg til at det er et uttalt behov for denne type kompetanse, er dette også åpenbart diskriminerende – som kjent er 95 % av studentene ved tekniske fagskoler menn, mens 90% av studentene ved helsefagskolene er kvinner - som i tillegg ofte jobber deltid og i lavlønnsyrker.

Offentlig grunnopplæring for voksne

Fra 1. august 2000 fikk voksne lovfestet rett til videregående opplæring. Tilbudene på feltet skal være etterspørselbasert og tilpasset den utdanningssøkendes livssituasjon. Selv om antallet deltakere har gått ned i takt med at tilbudene fra fylkeskommunene er blitt bedre, er det fortsatt tusenvis av voksne som betaler forholdsvis høye avgifter for ta utdanning i regi av studieforbund, mens de har krav på den samme utdanningen gratis i offentlig regi.

Etter Folkeuniversitetets syn er det flere årsaker til dette:

- Selv om det etter hvert er blitt et bredere tilbud for voksne, når ikke fylket ut til alle - i forhold til ønsket fagområde eller bosted
- Tilbudene oppleves ikke å være tilrettelagt i forhold til livs-/arbeidssituasjon
- Deltakere kan ha negative erfaringer fra tidligere skolegang som overføres til dagens skoleverk, mens studieforbundene kan oppfattes som nøytrale, eller ha gitt positive erfaringer i forbindelse med andre kurs
- Studieforbundene tar initiativ i forbindelse med situasjoner som oppstår lokalt, for eksempel ved permitteringer eller nye krav til kompetanse i forbindelse med omlegginger i arbeidslivet¹

I rapporten *Intensjoner og realiteter*² står det blant annet: *"De fleste fylkeskommunene gjør bruk av relativt tradisjonelle metoder og kanaler i sin informasjonsvirksomhet. Ingen kunne vise til målbare resultater fra ulike informasjonsinnsatser".... "De fleste fylkeskommunene framhever at det er vanskeligst å nå folk utenfor arbeidslivet; hjemmenværende og fremmedspråklige. "*

Studieforbundene er allerede, og bør være, en viktig aktør når det gjelder å nå voksne med svak førstegangsutdanning.

Høyere utdanning

Studieringer på høgre nivå hadde tidligere en egen tilskuddsordning med en viss % av lærerlønn samt 80% dekning av reise og diett for forelesere, slik at folk fikk samme

¹ Eksempler: Fagbrevutdanning til ansatte i mekanisk bedrift ble alternativet var oppsigelser. Dette innebar også at produksjon i Sverige ble overført til Hamar og sikret dermed arbeidsplasser i bedriften. Krav om fagbrevutdanning for renholdere, pga at oljeselskapene krever sertifiseringer/ fagutdanning i alle ledd

² Intensjoner og realiteter, Haugerud, Røstad, Stubbe VOX 2004

mulighet over hele landet. Ordningen ga formålsparagrafen i voksenopplæringsloven mening – og ble tatt imot med glede hos alle de som ikke hadde anledning til å ta seg fri for å reise til institusjonene for å ta utdanning, eller hadde familieforpliktelser som gjorde at et deltidsløp på hjemstedet var eneste mulighet.

Folkeuniversitetet har fortsatt et omfattende tilbud innenfor høyere utdanning, selv om antall studenter har gått noe ned etter at ordningen med egne tilskudd til studieringer på høgre nivå ble fjernet. Ordningen ivaretok deltakernes behov om desentraliserte tilbud, samtidig som den var svært kostnadseffektiv for samfunnet. Kursene er blitt vesentlig dyrere etter at tilskuddsordningen falt bort. Dette rammer naturlig nok særlig deltakere med begrensede økonomiske ressurser, men også distriktene: Det forutsettes nå så store klasser at mange tilbud ikke kan gjennomføres – kanskje nettopp der de er viktigst.

Studieforbundene og andre læringsaktører utenfor det offentlige utdanningssystemet

Studieforbund bør kunne stå som søker til basiskompetanseprogrammet, under forutsetning av at det skjer i samarbeid med navngitte bedrifter.

Folkeuniversitetet ser Basiskompetanseprogrammet. som viktig, men det har også begrensninger:

- Vår erfaring er at mange bedrifter så langt ikke er kjent med ordningen
- Særlig små bedrifter kan se søknadsprosedyrene som vanskelige

Utvalget skriver at *"Studieforbundene har utfordringer i å bidra til digital kompetanse i befolkningen og bør i sterkere grad benytte de mulighetene teknologien gir til å videreutvikle sine opplæringstilbud,*

Folkeuniversitetets forløper, Studentenes Forening for Fri Undervisning, som ble stiftet i 1864, hadde som formål å gi *"ubemidlede Personer, Voxne eller Børn adgang til, uden godtgjørelse at faa undervisning og veiledning i de til almindelig Dannelse henhørende fag"*.

Folkeuniversitetet og mange andre studieforbund, ser kompetansekløften mellom de som mestrer ny teknologi og de som *ikke* gjør det som en av våre store utfordringer. Tusenvis av voksne – i alle aldre - ¹ deltar på datakurs. Fra 2005 til 2007 dokumenterte mer enn 11 000 sine dataferdigheter gjennom Datakortet - bare gjennom Folkeuniversitetet.

Det kan være interessant å trekke en parallell til Sverige, der myndighetene for en del år siden gikk ut og dekket alle utgifter ved slike kurs. Dette pågikk over flere år. Myndighetene så på satsingen som en nødvendig folkeopplysning i forhold til å fungere i et datapreget samfunn.

¹ Den eldste deltakeren vi har registrert er 93 år

Nettopp studieforbundene kan nå ut til alle og være broen mellom offentlig satsing og den enkelte.

Forholdet til det formelle utdanningssystemet

Folkeuniversitetet støtter forslaget om at fylkeskommunen overtar ansvaret for grunnskoleopplæring for voksne. Vi er enige i utvalgets begrunnelse - at dette i større grad vil møte den voksnes kompetansebehov.

7 STYRING, ORGANISERING OG FINANSIERING

Folkeuniversitetet slutter seg til de 6 overordnede målene for studieforbundenes virksomhet. Vi vil samtidig understreke at det både i nåværende voksenopplæringslov og i Folkeuniversitetets formålsparagraf er et fokus på enkeltmennesket, noe som også bør komme fram i tilknytning til målene. Videre at ordet "alternativ" settes inn i tillegg til "supplement" i hovedmål seks.

Styring og organisering

Folkeuniversitetet foreslår at det utarbeides en ny lov: Lov om livslang læring

Lov om Voksenopplæring var verdens første i sitt slag. Folkeuniversitetet foreslår en ny, kanskje like banebrytende lov – Lov om Livslang Læring - som uttrykker det norske samfunnets *helhetlige* utdanningspolitikk.

Livslang læring inkluderer både formell og ikke-formell opplæring i regi av en rekke aktører: offentlige og private grunnskoler/fagskoler/høgskoler/universitet og folkehøgskoler, så vel som frivillig sektor, i denne sammenheng studieforbund og fjernundervisningsinstitusjoner.

En Lov om Livslang læring bør på den ene siden være en overbygning for de ulike særlovene: (som Opplæringsloven, Privatskoleloven, Fagskoleloven, Universitets- og høgskoleloven, Introduksjonsloven, eventuelt også Folkehøgskoleloven), der disse settes inn i en helhet.

Samtidig bør en Lov om Livslang læring kunne ivareta lov- og regelverk for studieforbund og fjernundervisningsinstitusjoner som kjennetegnes ved at de er ”grenseoverskridende”: De gir tilbud om både ikke-formell og formell utdanning. Den formelle utdanningen tilbys på alle nivå, fra grunnskole til universitets - og høgskolenivå. *Denne* delen av Lov om Livslang Læring bør omtale studieforbund og fjernundervisningsinstitusjoner, både i forhold til ikke-formell opplæring, og til virksomhet som sorterer inn under de ulike særlovene.

Alternativt, eventuelt i påvente av en Lov om Livslang Læring som vi ser kan være en mer omfattende prosess, foreslår Folkeuniversitetet at det utarbeides en ny særlov for Livslang læring i regi av studieforbund og fjernundervisningsinstitusjoner. Loven bør omhandle så vel formell som ikke-formell læring, og regulere undervisningen som tilbys på de ulike nivåene, grunnskole – videregående skole og universitet/høgskole.

Utdanning i regi av studieforbund som bør reguleres i forhold til de øvrige særlovene:

Opplæringsloven

Studieforbund bør ha mulighet for å bli sertifisert (akkreditert) som selvstendige tilbydere av utdanning under opplæringsloven

Etter dagens lov kan studieforbund etter delegasjon (avviksparagrafen) gis denne retten. Sertifisering må innebære at studieforbundet kan foreta realkompetansevurdering, skrive ut modulbevis og sette standpunkt karakterer. (se også Regionalt samarbeid – partnerskap neste side). Dette bør gjenspeiles i opplæringsloven med forskrifter.

Ikke-formell¹ opplæring.

Lov om Livslang Læring bør peke fram mot at både ikke-formell og alternativ formell opplæring kan innplasseres i et framtidig nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk, slik det beskrives i eksempelet fra Irland.

¹ Ikke-formell slik utvalget beskriver det. Folkeuniversitetet mener at det i dag er tilbud som defineres som ikke-formelle fordi de ikke fører fram mot *offentlige* eksamener, som for eksempel internasjonale språkprøver og Datakortet.

Alternativ, formell opplæring

Studieforbund bør ha en egen godkjenningsordning (i NOKUT) for kompetansegivende tilbud som favner både videregående og fagskolenivå.

Folkeuniversitetet har i dag tilbud som er "grenseoverskridende": deltakerne *begynner* på vgs-nivå og *avslutter* på fagskolenivå. I likhet med begrunnelsen for at fylkeskommunen skal ha ansvaret for både grunn- og videregående skole, er det et behov for en mer fleksibel tilbudsstruktur: Den voksne kan være på ulike nivåer innenfor ulike fag, og det er da lite hensiktsmessig å skape vanntette skott. Deltakere som følger slike godkjente tilbud i regi av studieforbund bør ha samme rettigheter i forhold til Statens Lånekasse som andre studenter, slik ordningen var tidligere.

Regionalt samarbeid – partnerskap

Loven bør åpne for et regionalt forpliktende samarbeid innenfor de ansvarsområdene fylket/regionen har mht læring og kompetanseutvikling. Organisasjoner med partnerskapsavtaler skal vurderes på lik linje med offentlige tilbydere.

Det er etter Folkeuniversitetets mening en forutsetning for utvalgets forslag om partnerskapsmodell at

- a. Sertifiserte studieforbund får status som selvstendige tilbydere. Sertifisering må dermed innebære at studieforbundet kan foreta realkompetansevurdering, skrive ut modulbevis og sette standpunkt karakterer.
- b. Det bør være et bredt sammensatt utvalg (bl.a. representanter for arbeidslivet, NAV, fylkesmannen og fylkeskommunen) som vurderer *hvilke* skoleparallele tilbud for voksne det er behov for i fylket/regionen og *hvilke tilbydere* som er best egnet til å arrangere de ulike tilbudene. Dette for å unngå at den største tilbyderen innen feltet (fylkeskommunen) ikke samtidig har forvaltningsansvaret..
- c. Partnerskap og samarbeid mellom studieforbund og fylkekommune bør lovforankres i lov og forskrifter. Organisasjoner med partnerskapsavtaler skal vurderes *på lik linje* med offentlige tilbydere

For øvrig virksomhet knyttet til voksnes læring i regionen vil Folkeuniversitetet understreke betydningen av at studieforbundene inviteres til aktuelle arenaer som eldreråd, folkehelseråd, fylkesråd for funksjonshemmede, kulturutvalg, etc.

Organisasjonsmodeller

Folkeuniversitetet slutter seg i hovedsak til modell A, men mener at hovedfokus fortsatt skal være voksnes læring.

Det er den *voksne* som skal være i fokus, og i et livslangt læringsperspektiv vil den voksnes behov svært ofte nettopp veksle mellom formell og ikke-formell læring. Dersom hovedfokus skal være ikke-formell læring og læring i frivillig sektor slik utvalget foreslår, blir det *sektoren i seg selv* som er det vesentlige, og ikke den voksne.

Folkeuniversitetet ser også positive elementer i modell B. Disse elementene mener vi imidlertid kan ivaretas i modell A ved at ordningen med forhøyet opplæringstilskudd (punkt c i modell A) utvides til å inkludere tilskudd til innsatsstyrt opplæring på flere områder enn dagens ordning.

Finansieringsmodell

Folkeuniversitetet støtter den foreslåtte "Tilskuddsordning 1".

Folkeuniversitetet mener "Tilskuddsordning 1" er best egnet til å ivareta studieforbundenes frie stilling og virksomhet ut fra behov definert av medlemsorganisasjoner/studieforbund, samtidig som den stimulerer til ekstra innsats innenfor områder som prioriteres for å møte samfunnsmessige behov. Vi mener videre at modellen bør suppleres med et ekstra tilskudd D: Tilskudd til desentraliserte universitets- og høgskolekurs i et samarbeid mellom studieforbund og utdanningsinstitusjon.

Vi har følgende kommentarer til modellen

A Grunntilskudd

Grunntilskuddet bør være forutsigbart, og inkludere midler til forsøks- og utviklingsarbeid der studieforbundene selv prioriterer på hvilket område en vil bruke ressursene. FOU-andelen kan gjerne innrapporteres slik at det dokumenteres at denne ikke går med til daglig drift.

Studieforbundene har forvaltningsmessige og pedagogiske oppgaver, der veiledning av medlemsorganisasjonene og kvalitetssikring står sentralt. Dersom studieforbundene skal kunne ivareta disse oppgavene, og i tillegg spille en rolle i forhold til utvikling, tilpassing av IKT-systemer, kompetanseheving av egne medarbeidere og lærere, er det en forutsetning at studieforbundenes sentralledd har tilstrekkelig ressurser. Grunntilskuddet er videre nødvendig for å opprettholde en desentralisert infrastruktur slik at deltakere, samarbeidspartnere eller offentlige oppdragsgivere *har* et lokalt/regionalt ledd å forholde seg til.

B Opplæringstilskudd

Nettbaserte tilbud må innarbeides i framtidig støtteordning/forskrift.

Det er svært viktig at den økonomiske rammen økes. Sett med bakgrunn i de siste års negative utvikling vil det være svært viktig at den økonomiske rammen økes. Som tidligere påpekt er Voksenopplæringsloven med forskrifter "gått ut på dato" når det gjelder nettstøttet opplæring. Dette er ikke lenger noe som bare skjer i regi av fjernundervisningsinstitusjoner.

C Forhøyet opplæringstilskudd.

Folkeuniversitetet mener det bør åpnes for at flere innsatsområder enn tiltak for prioriterte målgrupper, beskrevet under §24 i dagens lov, kan gis forhøyet opplæringstilskudd.

Studieforbundene kan være et verktøy for samfunnsutvikling og spesiell satsning for å tilgodese bestemte målgrupper eller spesielle utviklings-/satsningsområder. Det bør være egne bevilgninger hvert år som gjenspeiler satsingsområdene fra *ulike* departement /offentlige organ. Det kan tenkes at det enkelte år vil være ekstra stor satsning fra ulike departement /offentlige organ og det vil derfor være lite hensiktsmessig å tallfeste en øvre grense på denne delen av tilskuddet. Eksempler kan være tiltak som

i kortere eller lengre perioder gis spesiell prioritet, som inkludering, tilbud for eldre, lese- og skriveopplæring, helseopplysning eller miljøopsatser.

D Gjeninnføring av tilskudd til desentraliserte universitets- og høgskolekurs

Folkeuniversitetet mener at ordningen med egne tilskudd til desentraliserte universitets- og høgskolekurs, i et samarbeid mellom studieforbund og utdanningsinstitusjon, bør gjeninnføres. Ordningen må reflektere både Universitets- og høgskoleloven og loven som omhandler studieforbund. Studenter som omfattes av denne ordningen bør ikke regnes som privatister, men inngå i høgskolens måltall etter nærmere fastsatte regler.

For å kunne ivareta studenter som av ulike årsaker ikke kan følge ordinær undervisning på campus, bør det gis egne tilskudd til desentralisert undervisning på universitets- og høgskolenivå i regi av studieforbund. Disse tilskuddene kan, slik ordningen var tidligere, forvaltes av fylket/regionen, gjerne gjennom det samme utvalget vi har skissert under punktet om videregående opplæring.

Etter Folkeuniversitetets oppfatning er det først og fremst kostnadene knyttet til samarbeidet med universitet og høgskoler som er problemet. Våre studenter regnes som privatister og eksamensgebyrer kan komme opp i mer enn 10.000 kr. Lærekreftene er dyrere enn ved ordinære kurs, og det påløper ofte høye reisekostnader for å hente inn kvalifiserte lærere. Dersom studentene kunne gått inn i universitetenes og høgskolenes måltall, som en egen kategori, vil det trolig være lang mer interessant for høgskolene å samarbeide om desentraliserte studieringer, ettersom dette ville dekke de ressursene samarbeidet innebærer.

Det bør ikke være en forutsetning at utdanningsinstitusjonen studieforbundene samarbeider med er hjemmehørende i regionen – eller i Norge. Hensikten er nettopp ofte å være et supplement til eksisterende tilbud, ikke bare med hensyn til gjennomføringsmodell, men også når det gjelder faginnhold.

Tilskuddsordninger

Folkeuniversitetet er enig med utvalgets forslag om Tilskuddsordning 2 og tilskuddordning 3. Tilskuddsordning 3 må knyttes direkte til studieforbundene og tilskuddet bør forvaltes på en ubyråkratisk og forutsigbar måte. Folkeuniversitetet er også enig med utvalget i at tilskuddsordningen forutsetter nye friske midler og at den ikke kan gjennomføres uten dette.

Kulturpotten bør ikke være et generelt kulturtilskudd til "alt og alle". Det er gjennom tilknytningen til studieforbundene at læringsperspektivet framheves og systematiseres.

Kriterier for godkjenning av studieforbund

Folkeuniversitetet ser de foreslåtte godkjenningskriteriene for studieforbund som et aktuelt utgangspunkt for videre konkretisering.

Kvalifisering av studieforbund

Folkeuniversitetet er enig i at det innføres prosedyrer for kvalifisering av tilbud slik utvalget skisserer.

Andre merknader:

Ny lov og forskrift må inneholde henvisninger til kommunens/fylkeskommunens ansvar for fortsatt å finne rom og rammer for bevilgning til studieforbundenes generelle virksomhet i punkt A, B og C ovenfor.

Vi ser svært ulik praksis i dagens ordning, og vil understreke at denne absolutt ikke må forverres.

Fri bruk av offentlige undervisningslokaler er en ordning som har stor betydning for å kunne tilby rimelige kurs. Prinsippet om samordnet ressursbruk bør opprettholdes og tydeliggjøres slik at man unngår stadige diskusjoner med de enkelte skoler. Fylkeskommunen bør aktivt motvirke forsøk på å omgå §21 i voksenopplæringsloven.

8 MÅLVURDERING OG KONTROLL

Folkeuniversitetet vil foreslå at informasjon på personnummernivå begrenses til kurs som fører fram til eksamener på grunnskole/vgs/fagskole eller universitets- og høghskolenivå.

Folkeuniversitetet ser det ikke som et problem dersom den aktuelle medlemsorganisasjonen framstår som kursarrangør overfor kursdeltakere. Slik vi - og vi vil anta også kursdeltakeren oppfatter det - er det nettopp medlemsorganisasjonen som er kursarrangør. For å synliggjøre at kurset har offentlig støtte gjennom

tilknytningen til et studieforbund, ser vi imidlertid at det kan være hensiktsmessig at det på kursbeviset framgår at kurset har støtte av KD gjennom kursarrangørens medlemskap i det aktuelle studieforbundet.

Resultatmålinger - personnummer

Folkeuniversitetet er enig i at det er et behov for bedre kunnskapsgrunnlag, men vil samtidig peke på Rambergutvalgets rapport der det går tydelig fram at smertegrensen er nådd.

Tilbakemelding fra våre medlemsorganisasjoner tyder på at det allerede foregår en utstrakt *underrapportering*; tilskuddene som utløses er så små i forhold til alt arbeidet rundt rapportering at mange lokallag ikke finner det meningsfullt å rapportere:

Vi viser til brev av 19.12.2007 fra en av våre medlemsorganisasjoner, Delta (tidligere KFO - Kommunalansattes Fellesorganisasjon):

” Vi har nå hatt en evaluering av vårt medlemskap og har konkludert med at de tilskuddsmidlene vi får gjennom studieringsvirksomheten vår ikke svarer til den arbeidsinnsats vi må legge ned i rapporteringen. Av den grunn har Deltas hovedstyre vedtatt å melde seg ut av Studieforbundet Folkeuniversitetet med virkning fra 1. januar 2009”.

9 ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

Folkeuniversitetet ser det som avgjørende at tilskudd til studieforbund fordeles på sentralt nivå og støtter utredningen på dette punktet.

Endringer som innebærer omstilling bør føre til at omstillingskostnadene reflekteres gjennom ekstra tilskudd i den aktuelle overgangsperioden.

Folkeuniversitetet slutter seg til utvalgets konklusjoner om at en satsing på studieforbundene vil gi samfunnsøkonomiske effekter.

En sentral finansieringsmodell er etter vår oppfatning viktig for å sikre bredde og forutsigbarhet og den vil også være mest kostnadseffektiv. Den vil videre sikre en lik fordeling av rammene, uavhengig hvor i landet en bor.

Studieforbundene har forvaltningsmessige og pedagogiske oppgaver, der veiledning av medlemsorganisasjonene står sentralt. Dersom studieforbundene skal kunne ivareta disse oppgavene, og i tillegg spille en rolle i forhold til utvikling, tilpassing av IKT-systemer og kompetanseutvikling er det en forutsetning at studieforbundenes sentralledd har tilstrekkelig ressurser.